

Glasiło Društva Novo mesto
Izhaja četrtletno – 15. februarja, 15. maja,
15. septembra in 15. decembra
Odgovorni urednik: Marjan Ivan Moškon
Lektorica: Nina Štampohar
Letna naročnina 5 evrov,
člani dobivajo IZZIV brezplačno
Priprava za tisk: GRAFIKA TOMI
Tisk: TISKARSTVO OPARA

izziv

Novo mesto, 15. septembra 2009

Leto VIII., številka 3

Sodelujte v IZZIVU

IZZIV bo lahko kritično obravnaval pereče zadeve tudi z vašo pomočjo, če boste v njem sodelovali s svojimi pogledi, mnenji, predlogi in opozorili. Na željo vas bomo podpisali s kratico ali z izmišljenim imenom, vendar morate uredništvu sporočiti pravo ime, naslov in po možnosti tudi telefon. V uredništvu jamčimo, da bo vaša istovetnost za vse druge ostala tajna. Prispevke pošljite na naslov: za IZZIV, Cankarjeva 37, Novo mesto ali po elektronski pošti izziv.nm@gmail.com

Zelo dobrodošle so tudi fotografije s podatki, kje in kdaj so bile posnete.

Z rotovža je pogled na prometno gnečo pred njim dovolj zgovoren – jo bo kakšen župan razrešil? (Foto: Igor Vidmar)

ČEZ LETO IN DAN NA OBČINSKE VOLITVE

Kakšnega župana bi radi videli na Rotovžu

Prihodnje leto bodo lokalne volitve. Volili bomo nove svetnike in svetnice v svet Mestne občine Novo mesto in župana. Kaj je za Društvo Novo mesto bolj pomembno, je težko oceniti, vsekakor pa jih ni malo, ki menijo, da je društvo v preteklosti tudi zaradi pasivnosti pri županskih volitvah izgubilo na prodornosti.

Gre za ugotovitev, da je sicer koristno imeti svoj glas v občinskem parlamentu, središče dogajanj, od tihe diplomacije do kravjih kupčij, pa je vendarle županstvo. In tam, kot kaže, še tako argumentiran glas društva nima prave teže.

Društvo Novo mesto, organizirano civilno-družbeno gibanje, združuje državljane, ki čutijo globoko pri-

padnost Novemu mestu in si prizadevajo za izboljšanje njegove celotne kulturne podobe in kakovosti življenja v njem. Tako nekako smo zapisali v uvodu društvenih pravil, v tem duhu se dogajajo društvena prizadevanja že skoraj polnih 16 let.

Društvo je nastalo kot kritika razmer, kot odziv skupine občanov na stanje zadev, ki so v širšem interesu javnosti in se nanašajo na dogajanja v mestu in okolici, bodisi da gre za urejenost in kulturno podobo, kakovost življenja in bivanja, uveljavitev dejavnosti mesta kot pokrajinskega središča. Oživitve mestnega jedra in vrnitev življenjskega utripa v mesto pa je sploh ena osrednjih točk prizadevanj.

Društvo daje pobude za urejanje različnih zadev po sistemski poti in prek medijev, pri tem pa praviloma ugotavljamo, da neredko ni pričakovane ali celo nobenega odziva. Ne zadošča javna objava v medijih, ne režirana provokacija, baje ne berejo več niti »tisti na občini«.

V prvi vrsti so tu, če naštejemo le najbolj odmevne, neuspešna večletna prizadevanja za obnovo Narodnega doma, pa mestno jedro z oživljanjem kulturne ponudbe in drugačnimi prometnimi rešitvami. In nenazadnje, tu je celovita skrb za posege v mestno tkivo, kjer je možno z vnovično uvedbo mestnega arhitekta preprečiti birokratske zablode uradnikov in

naraščajoč vpliv kapitala na rešitve prostorskih vprašanj v občutljivem mestnem območju.

Da se razumemo: društvo je z vsemi župani navezalo bolj ali manj dobre stike, dobiva načelno in ustno podporo prizadevanjem društva, vendar dlje kot do vpljudnosti na glavnih smerih žal ne pridemo. Sicer so občasno izkazovali veliko razumevanje za pobude in program društva, dejansko pa so se stvari dogajale in se dogajajo mimo interesov društva ali celo v njegovem nasprotju. Interesi drugih skupin so (bili) močnejši, najlepše je imeti mir v hiši.

Gledano iz zornega kota Društva Novo mesto, se to-

Nadaljevanje na 2. str.

Zrcalce, zrcalce na steni povej, kater' je najboljši od njih bil doslej ...

Tisoč strani za vsako sejo

Zadnji dve seji občinskega sveta je zaznamoval prenapolnjen dnevni red z več kot dvajsetimi točkami in z okoli tisoč stranmi papirja za vsako sejo. To pa pomeni, da tako obsežnega gradiva svetniki ne morejo natančno preučiti, in da za ustrezno obravnavo posameznih točk preprosto ni dovolj časa. S takšnim načinom dela je lahko resno ogrožena kakovost sprejemanja odločitev na najvišji ravni odločanja v občini.

Na zadnji (juljski), seji sta največ razprave sprožili točki, ki sta obravnavali poročilo o izvrševanju proračuna Mestne občine Novo mesto v prvem polletju 2009 in predlog odloka o spremembi Odloka o proračunu Mestne občine Novo mesto za leto 2009. V Društvu Novo mesto ugotavljamo, da se proračunski prihodki, posebno nedavčni, ne uresničujejo, in da je položaj podoben kot pri zaključnem računu. Društvo meni, da novi rebalans proračuna vsebinsko ni utemeljen, in da je dejanski razlog zanj dejstvo, da proračunski prihodki zaostajajo za 13,59 % za povprečjem. Društvo tudi ocenjuje, da tak proračun ni dovolj razvojno naravnani. Kljub številnim pomislekom sta bila tako poročilo kot rebalans proračuna za leto 2009 na koncu sprejeta.

Med točkami dnevnega reda, pri katerih so svet-

Društvo
Novo mesto

niki pokazali največ složnosti, pa je bil predlog Univerzitetnega in raziskovalnega središča Novo mesto za pridobitev soglasja Mestne občine Novo mesto k ustanovitvi nove fakultete za strojni inženiring. Takšne programe seveda podpira tudi naše društvo.

Društvo je prek svojega predstavnika v občinskem svetu postavilo tudi pisna svetniška vprašanja in pobude za poimenovanje mestnih ulic. Hkrati s sprejemanjem občinskega prostorskega načrta (OPN) bi bilo namreč treba oblikovati nov premišljen sistem za ustrezno poimenovanje novih ulic in njegovo smiselno udejanjanje v praksi.

MITJA ŠIMIČ

Kakšnega župana ...

Nadaljevanje s 1. str.

rej stvari ne premikajo. Razlogov je več, eden glavnih razlogov pa je ŽUPAN. Ne sedanji ne prejšnji ali predprejšnji, vsi župani so bolj ali manj uspešno prispevali svoj delež, Novo mesto pa iz dneva v dan izgublja svojo vlogo v slovenskem in regijskem prostoru.

Ali naj gre Društvo Novo mesto na volitve s svojim kandidatom?

Društvo doslej na volitvah ni nastopalo s svojim kandidatom za župana, to pa lahko pomeni, da smo zamudili priložnost. Dogovor o predvolilni koaliciji lahko prinese soudeležbo pri »delitvi plena«, javna podpora izbranemu kandidatu pa je lahko zagotovo dokaj močna, moralna obveza.

Namesto tega smo na splošno in »megleno« podprli kandidate, ki so se programsko zavezali uresničevati tudi interese Društva Novo mesto.

Vsekakor kaže izkoristiti priložnost **lastnega kandidata (ali kandidatke)** ali vsaj **javno podpreti izbrana kandidata**, ki se bo posebej zavezal za uresničevanje nekaterih temeljnih usmeritev in interesov.

In kakšen naj bo ta kandidat, kakšnega župana bi radi videli v Rotovžu?

O tem, da se pričakuje od kandidata ustrezna izobrazba in znanje jezikov, pa osebne kvalitete in sposobnost, ugodne ocene dosedanjega dela in razvojne ambicije, ne kaže zgubljati besed, tudi čim manj strankarske enostranosti mu je pri takem projektu lahko le v korist. Mora biti sposoben razvojnega sodelovanja z vsemi, predvsem pa mora biti sposoben (re)organizirati občinsko upravo, da se bo dejavno odzivala na potrebe časa in prostora. Župan mora biti menedžer, ampak tak, z »jajci«. Pa tudi, če bo to županja.

MATJAŽ VERBIČ

Mar na občini res ni nikogar, ki bi bil zmožen »definirati«, da je hiša zraven Rotovža zares grozovito zanemarjena? (Foto: Igor Vidmar)

OBČINA LAHKO PRIDOBI ZAKONITO HIPOTEKO

Mesto zanemarenih, razpadajočih hiš!?

V Novem mestu je kar nekaj zanemarenih stanovanjskih hiš in tudi drugih poslopij, ki kazijo videz mesta in okolice. Nekateri lastniki pač ne skrbijo za redno in običajno vzdrževanje svojih stavb. K ureditvi tega bi lahko prispevala Mestna občina Novo mesto, ki ji je dal Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o graditvi objektov od 15. januarja lani možnost in pravico, da sprejme odlok, s katerim določi območja oziroma zgradbe, na katerih je treba izvesti vzdrževalna dela, kadar so na njih takšne pomanjkljivosti, da zaradi izrabljenosti, zastarelosti, vremenskih vplivov ali učinkovanja tretjih zelo slabo vpliva na zunanjo podobo naselja in krajine, so pa take zaradi opustitve redne in pravilne uporabe ter vzdrževanja.

Največkrat zaradi malomarnosti.

Na podlagi takega odloka izda občinski upravni organ po uradni dolžnosti odločbo, s katero lastnika zgradbe zaveže, naj v določenem roku izvede vzdrževalna dela. Če tega ne naredi v roku, določenim z odločbo, se opravi ustrezna izvršba in občina založi sredstva za izvedbo vzdrževalnih del, na objektu pa pridobi zakonito hipoteko v višini stroškov izvedbe vzdrževalnih del. Novomeščani smo upravičeno pričakovali, da bo mestna občina poskrbela za dostojen videz mesta in izkoristila pravne možnosti, ki jih daje navedeni zakon. Žal smo doživeli še eno razočaranje.

V Dolenjskem listu smo namreč 18. junija letos prebrali, da je uprava Mestne občine Novo mesto ocenila,

»da priprava odloka ni smiselna, saj njegovo izvajanje v praksi ne bo mogoče, ker je na nejasno definirani meji med uporabnim ali zanemarnim objektom gojišče sodnih sporov, zato je treba k stroškom občine prišteti pravno podporo priprave odlokov in verjetnih sodnih sporov ter nenazadnje spornih vpisov hipotek na objektih, kjer bi občina izvedla odrejena vzdrževalna dela« (citat obrazložitve negativnega stališča uprave MO Novo mesto do priprave odloka, ki jo je podal njen predstavnik na eni od sej občinskega sveta MO Novo mesto).

Ni nam jasno, ali uprava MO Novo mesto nima dovolj volje ali znanja, da bi pripravila odlok, ki bi prispeval k lepšemu videzu mesta, ali pa gre zgolj za bojazen nekaterih uradnikov, da bo treba kaj dodatnega

narediti. Po podatkih, ki jih imamo, je v občinski upravi MO Novo mesto najmanj zadostno število uradnikov in tudi najmanj zadostno število pravnikov, ki bi zadevo lahko izpeljali, pa se kljub temu predstavnik te uprave izgovarja na okoliščino, da bo treba za pripravo odloka angažirati zunanje sodelavce, že vnaprej pa vidi tudi sodne spore (ki jih do sedaj v enem letu veljavnosti tega zakona še ni bilo nikjer v Sloveniji).

Ne glede na razlog, ki je privedel upravo mestne občine do takega stališča, ostaja dejstvo, da očitno Mestna občina Novo mesto ni sposobna skrbeti za lasten ugled in videz mesta, v katerem ima svoj sedež. Pri tem pa že vnaprej razglasha, da bo to mesto sedež vodstva nove pokrajine, kandidira za mesto evropske prestolnice kulture in podobno. Žalostno, toda resnično.

ANTON ŠKERLJ

Bilobil. In nič vam ne uide iz glave!

Za boljši spomin in večjo moč koncentracije.

Razvili strokovnjaki iz Krke.

www.krka.si

KRKA

Pred uporabo natančno preberite navodilo! O tveganju in neželjenih učinkih se posvetujte z zdravnikom ali s farmacevtom.

Seznam prednostnih nalog za razvoj

V različnih časovnih obdobjih vznikne v Novem mestu potreba, želja ali nuja za izdajo Novomeškega zbornika, v katerem avtorji podajo mnenja in predloge o dogajanju v mestu. Iz zakladnice Študijske knjižnice v Novem mestu je razvidno, da je bil prvi zbornik izdan leta 1972, sledilo pa mu je več zbornikov s področij literature, zdravstva, urbanizma in zgodovine.

Društvo Novo mesto je do sedaj izdalo dva zbornika. Prvi je izšel leta 1996 z naslovom Mesto, vloga, pomen in razvoj Novega mesta v prihodnjem tisočletju. Vsebinsko je obravnaval vprašanja istovetnosti in videnja mesta, njegove razvojne priložnosti, univerzo, kulturni razvoj in uporabo mestnega prostora. Ocene in pobude je podalo dvaindvajset avtorjev. Zbornik je javnost, še posebej njen strokovni del, izjemno lepo sprejela in ga označila kot **primeren dokument za oblikovanje dolgoročne strategije** takega razvoja Novega mesta, ki bi zagotavljal nova delovna mesta z oživitvijo in organizacijo dejavnosti, ki spadajo v mesto in v tradicionalno gospodarsko ter kulturno regionalno središče. Zbornik je povzel razpravo s simpozija o mestu, ki ga je prav tako pripravilo Društvo Novo mesto in ga je spremljala tudi razstava arhitekta Marijana Lapajneteta o ureditvi Kandijske ceste.

Drugi zbornik je izšel leta 2000 z naslovom Oblikovanje kulturnih ustanov in razvoj Novega mesta v kulturno središče Dolenjske. Simpozij naj bi **spodbudil in pospešil razvoj nekoč cvetočih kulturnih dejavnosti**, ki pa so okoli leta 2000 popolnoma zamrle. Mesto je zlasti pogrešalo gledališče, odmevno literarno snovanje, urbano kulturo in glasbeno ustvarjanje. Vsebinsko zbornika je zasnovalo deset avtorjev na osnovi lastnih izkušenj, zato je ta zbornik neke vrste zapis o dogajanjih o kulturi v mestu v drugi polovici minulega tisočletja. Tudi temu zborniku je javnost namenila primerno pozornost.

Osnovno poslanstvo Društva Novo mesto je nenehno spodbujanje duhovnega, kulturnega in gospodarskega razvoja mesta ter opozarjanje lastnikov kapitala ter organov oblasti na

dolžnosti, ki jih imajo do mesta. V neposrednem sodelovanju z meščani oblikuje društvo svojo vizijo razvoja mesta in si prizadeva, da bi se uresničevala v čim večji meri. Zato kritično ocenjuje uresničevanje zamisli, ki jih je opisalo in podalo tako v obeh zbornikih kot tudi v svojih drugih dokumentih. Sledi razvojnim usmeritvam drugih mest in opozarja na priložnosti mesta, ki ostajajo neizkoriščene. Društvo ocenjuje, da so v **naslednjih letih za zagotavljanje novih delovnih mest v mestu prednosti zlasti razvoj in profesionalizacija turistične ponudbe mesta, delovanje univerze, razvijanje dejavnosti za duhovno rast mestnega prebivalstva in razvoj dejavnosti, ki jih potrebuje pokrajina**. V tem duhu bodo v Novomeškem zborniku 2009 oblikovali svoja mnenja avtorji M. Simič, M. Japelj, B. Bukovec, M. Ravbar, B. Mušič, J. Miklič, M. Dražumerič, J. Berus, J. Nemanič, A. Golob, D. Peperko Golob, P. Novak, M. Špec Potočar, M. Dovič, B. Križ, F. Bratkovič in B. Pucelj. Novinar Igor Vidmar bo zagotovo storil vse, da bo pridobil mnenje o razvoju mesta od predsednikov uprav Krke, Adrie, Revoza in TPV. Zbornik, ki ga bo oblikoval T. Levičar in lektorirala E. Simič, sredstva za njegovo izdajo pa bo zagotovil V. Manček, bo zagotovo zanimivo branje za vse, ki imajo radi Novo mesto in uživajo v uspehih njegovih prebivalcev.

JOŽA MIKLIČ

Dokler bo halštatsko gradišče z Marofa samo na maketi grmskih šolarjev, ne bo kaj dosti turistov na Kapiteljsko njivo (Foto: Igor Vidmar)

TRŽENJE ARHEOLOŠKE DEDIŠČINE

Mrtev kapital na policah Križatije

Ob obisku Slovenije si je vredno ogledati staro Ljubljano s Plečnikovimi arhitekturnimi mojstrovini, Postojnsko jamo, Bled in novomeški arheološki park, kjer boste videli, kako so živeli in kaj vse so v halštatskem obdobju znali narediti naši davni predniki, kdorkoli so že bili. Tako nekako bi lahko pisalo v popotniških priročnikih v angleščini, ruščini, španščini, japonsščini in mandarinščini pa še v katerem od svetovnih jezikov.

Novo mesto se s svojo arheološko zbirko ne more primerjati z Rimom, Atenami, s Firencami, z Benetkami, Dunajem ... z zgodovinskimi mesti, kjer ima vsak kamen svojo zgodovino. A vendar ima tudi Novo mesto svojo veliko zgodbo, ki pa jo svetu pripoveduje preveč sramežljivo. Svojo zgodbo o knezih s Kapiteljske njive, o mojstrih steklarjih, ki so znali izdelati tako čudovite steklene kroglice, da jih

še danes občudujejo njihovi kolegi iz Murana, o plavžarjih, ki so znali najti in staliti železovo rudo, o rokodelcih, ki so kovali znamenite situle, in lončarjih, bi Novomeščani lahko povedali veliko bolje, kot jo pripovedujejo, in prodati povsem na drug način, kot jo prodajajo, če temu lahko sploh rečemo, da jo prodajajo.

Ni malo mest, nič večjih od Novega mesta, ki imenitno prodajajo turistom za lase privlečene zgodbe, okoli katerih se je razvila fama, ki vleče obiskovalce od blizu in daleč. Če znajo nekje prodati zgodbo o hiši, v kateri straši, o bajeslovnem bitju iz jezera, ki ga je menda nekoč nekdo videl, o materi božji, ki se menda precej pogosto prikazuje zdaj že izobčenemu farju, pa o špilji, kamor naj bi se zatekel Odisej, ki je živel le v fantaziji slepega pesnika, bi se dalo prodati tudi zgodbo o ljudstvu s Kapiteljske njive. Da v Dolenj-

skem muzeju hranijo eno najpomembnejših evropskih in svetovnih arheoloških zbirk, se ob redkih izjemah zavedajo le ljudje iz najožjih strokovnih krogov.

Ob tem se ne postavlja vprašanje, če se novomeško zgodbo da prodati, ampak le, kako oziroma kdo. Kako to storiti, je bilo vprašanje, ki smo si ga na rednem mesečnem pogovornem večeru v sklopu Pogovorov o mestu zastavili v Društvu Novo mesto, odgovor pa so poskušali najti arheolog Borut Križ, letošnji Valvazorjev nagrajenec, Marko Habjan iz novomeškega Zavoda za turizem, oblikovalka Laura Fabjan ter Janez Badovinac in Alenka Lamovšek iz hostla Situla.

Dejstvo je, da arheološke dediščine ne morejo tržiti arheologi, saj je njihovo poslanstvo drugo. Pomembnost najdb novomeških arheologov mora priti v zavest meščanov, pri čemer je treba vključiti arheologijo na različne načine v šolo že od prvega razreda osnovne šole naprej, pomembno pa je stalno pojavljanje v medijih. Arheolog Borut Križ opaža, da se stvari premikajo na bolje: »če bi pred desetimi leti komu omenil arheološki park, bi te samo čudno gledali ali pa se ti smejali, danes pa je ideja, da bi na kapiteljskih njivah zgradili arheološki park, splošno sprejeta. Zelo pomembna je promocija, ki pa je za nas predraga, muzej nima denarja zanjo. Ko smo pred letom odpirali razstavo v obnovljeni Križatiji, je bilo veliko reklame, vendar samo določen čas. Zato je toliko bolj pomembno pojavljanje v medijih na poljuden način.«

Nadalj. na nasl. strani

Društvo Novo mesto je tudi letos pomagalo Likovnemu društvu Mavrica pripraviti slikarsko galerijo »v živo« na Glavnem trgu. Na za promet zaprtem gornjem delu trga so meščani z zanimanjem sprejmljali stvaritve 52 slikarjev.

Mrtev kapital ...

Nadalj. s prejšnje strani

Arheološka zbirka je nedvomno priložnost za mesto, ki pa je do sedaj ne lokalna politika ne ljudje z idejami, s pogumom in kapitalom niso zgrabili. Ekonomistka Joža Miklič meni, da bi stvar morali v roke vzeti profesionalci, združeni v podjetju, ki bo to počelo s koncesijo in bi povežalo vse pomembne lokalne dejavnike, pri čemer lahko zelo pomembno povezovalno vlogo odigra predvsem Zavod za turizem. Le na ta način bo Novo mesto nekoč, ko bo na Kapiteljskih njivah zrasel arheološki park, lahko dobro prodajalo zgodbo o svojih prazgodovinskih predhodnikih.

Človek, ki obišče neki kraj, si ga običajno želi zapomniti s spominkom, ki ga prinese domov in postavi v vitrino. Ko so pred časom razpisali natečaj za novomeški spominek, je bila večina predlogov vezanih na arheologijo, predvsem na situle. Obiskovalci muzeja lahko kupijo med 30 in 40 različnih kopij nekaterih najpomembnejših eksponatov, žal pa je njihova cena predvsem za mladino in upokojenca previsoka, žal pa je za obiskovalce mesta očitno previsoka tudi vstopnina v muzej, ki si ga večina turistov ogleda le od zunaj.

Novomeško arheološko zgodbo so morda ne edini, zagotovo pa najbolj učinkovito, povezali v Društvu novomeških študentov z mladinskim hotelom Situla, kjer je vse povezano z davnimi predniki Novomeščanov, celo posteljnina, ki je poslikana z motivi iz halštatskega obdobja. »Tujci ne vedo nič o tem, a ko jim povem, kaj imamo, so navdušeni. Žal tudi Novomeščani zelo malo vedo o tem. Obiskovalcem pokažemo petminutni predstavitveni film, ki jih običajno navduši, zahtevnejši pa gredo potem še v muzej,« je povedal Janez Badovinac.

Če bi nekoč na Kapiteljski njivi res postavili arheološki park, za katerega denarja tudi iz evropskih skladov ne bi smelo biti težko dobiti, bi nanj morali navezati vrsto drugih, predvsem turističnih projektov. Novomeška arheološka dediščina je nedvomno dober kapital, ki pa žal mrtev leži na policah Križatije. Za razliko od živih bitij pa kapital lahko vstane od mrtvih. Neštetokrat dokazano!

IGOR VIDMAR

Med izmenjavo mnenj na majski delavnici Društva Novo mesto o mestnem prostoru

USTVARJALNA DELAVNICA »MESTNI PROSTOR«

Kaj v mestu imamo in česa nimamo

Društvo Novo mesto je predzadnjo majsko soboto pripravilo ustvarjalno delavnico Mestni prostor, da bi spodbudilo dejavno in seveda ustvarjalno sodelovanje pri urejanju boljšega mestnega prostora, po drugi strani pa tudi za pridobivanje izkušenj s tovrstnimi delavnicami. Prijazno pomoč pri izvedbi so nam ponudili v Kulturnem centru Janeza Trdine, kjer so nam za potrebe delavnice dali v uporabo Malo dvorano, delavnico pa uvrstili v seznam dogodkov v napovedniku, za kar se jim najlepše zahvaljujemo. Delavnice se je udeležilo osem ustvarjalcev, med katerimi so bili štirje iz drugih krajev, kar se je kasneje pri delu izkazalo kot zelo zanimivo, saj so »staroselcem« pokazali, da se da na Novo mesto gledati tudi z drugimi očmi, kot smo navajeni.

Delavnica je bila razdeljena na tri dele in je trajala sedem ur. V tem času so udeleženci s pomočjo različnih metod dela (viharjenje možganov oz. možganska nevihta, SWOT analiza, terensko delo s pomočjo vodenega vprašalnika) izražali svoje poglede na stanje v mestnem prostoru s predlogi za izboljšave. V uvodnem delu so s pomočjo možganske nevihte najprej poizkusili določiti, kaj njim osebno mestni prostor sploh pomeni. Ta zamisel se je zdela primernejša od druge možnosti, to je poiskati ustrezno opredelitev v literaturi. Po zapisovanju idej so se izkristalizirale tri skupine predstav o mestnem prostoru, in sicer mestni prostor skozi duhovne poglede (na primer prostor za navdih, prostor tolerance – sobivanje različnih, prostor identifikacije ...), mestni prostor kot odsev stvarnih elementov (kulturna dediščina, vedute, značilna podoba, urbana oprema, vrtovi,

parki, drevesa ...) in mestni prostor skozi uporabniški vidik (prostor sprehajanja, nakupovanja, komunikacije, socializacije ...). S tem so bila udeležencem dana zanimiva izhodišča o mestnem prostoru, hkrati pa so lahko primerjali svoje poglede s pogledi ostalih udeležencev.

V naslednjem koraku so udeleženci izdelali SWOT analizo mestnega prostora Novega mesta, pri čemer so se omejili na staro mestno jedro. SWOT analiza je matrika oz. tabela s štirimi polji: prednosti, pomanjkljivosti, priložnosti in nevarnosti. Na prvi dve, to je prednosti in pomanjkljivosti, vplivajo notranji dejavniki, na preostali dve, to je priložnosti in nevarnosti, pa zunanji dejavniki. V okviru delavnice so se udeleženci omejili le na prednosti in pomanjkljivosti. Med prednostmi se je izoblikovalo več skupin dejavnikov, kot so naravne danosti (na primer reka Krka, neposredna bližina gozdov, griči ...), kulturna dediščina (arhitektura starega mestnega jedra, Breg kot značilnost mesta ob Krki in seveda arheologija), geografska lega (možnosti pokrajinskega središča in bližina večjih mest), značilnosti (značilna okolja, prostorska raznolikost, pogledi ...), opravljenost (staro mestno jedro je obvladljivo, dosegljivo in dostopno), razpoložanje (sproščenost, prijetnost; pri tem je pomembno omeniti, da so ga tako občutili udeleženci iz drugih krajev) in močno gospodarsko zaledje z vsemi svojimi možnostmi. Tudi med pomanjkljivostmi sta

ostajajo neizkoriščene možnosti, so premalo izbrane ponudbe pa tudi dejavnosti, ki jih omogoča reka Krka. V zvezi z upravljanjem mesta so kot pomanjkljivost prepoznali slabo vodenje mesta, ki se izraža skozi neurejenost, zanemarjenost in posledično vandalizem, ob hkratni ravnodušnosti mestnih prebivalcev, pri čemer niso mišljeni le tisti iz starega mestnega jedra. Drugi del delavnice je potekal na dveh lokacijah, in sicer na Glavnem trgu ter na zelenici pod trgovskim centrom Tuš ob reki Krki. Udeleženci so s pomočjo vodenega vprašalnika zapisovali svoje vtise in odgovarjali na vprašanja v zvezi s prostorom, kjer so bili. Opisali so dejavnosti in priložnosti, ki jih prostor omogoča, kako prostor zadovoljuje potrebe meščanov oz. uporabnikov prostora, ali je čist in vzdrževan, ali nudi varnost in udobje, kakšen je na pogled (barve, materiali, oblike ...), kako je pomemben za uporabnika, in na koncu zamisli v zvezi s tem prostorom. Zadnji del delavnice je spet potekal v Mali dvorani Kulturnega centra Janeza Trdine, kjer so udeleženci analizirali odgovore in pripravili skupno preglednico. Sklepne ugotovitve o delavnici so, da je omogočila pridobitev zamisli za izboljšanje stanja v javnem prostoru, s tem pa možnost za dvig kakovosti bivanja meščanov nasploh. Predvsem pa je omogočila prijetno druženje udeležencev, ki se je v neuradnem delu nadaljevalo z živahno debato na enem izmed gostinskih vrtov.

ANDREJ GOLOB

Naslovnik:

izziv